

Commentarij Ambrosij Choriolani generalis Augustini. in primā regulam sancti Augustini.

Dostquā beatus Augustin⁹ lacrimis sue sanctissime genitricis Ponce predicatiōib⁹ diu presulis Mediolanē.

Ambrosij ⁊ seruoꝝ dei. Simpliciani Li-
guriē. atq; suoꝝ fratruꝝ exemplo. relictis
manicheoꝝ erroribus ad xp̄i fidē est con-
uersus ⁊ sacro sancti baptismatis fonte an-
no etatis sue trigesimo renatus. sic xp̄i ca-
ritas cor ei⁹ vulnerauit. vt non modo ca-
tholicus xp̄ian⁹ factus est. sed oī terrena
felicitate contēpta a p̄fatis viris sanctissi-
mis Ambrosio ⁊ Simpliciano nigra cu-
culla indutus zona pellicea cinct⁹ factus
ē seruus dei. ⁊ cum Simpliciano ⁊ suis
fratrib⁹ in monasterio. qđ. ceu in precla-
rissimo libro suaruꝝ confessionū meminit.
extra menia ciuitatis Mediolani plenuꝝ
multis bonis fratrib⁹ sitū erat in obedi-
entia. paup̄tate castitate. in explicabiliq;
sanctumonia. sicut Sigibert⁹ ad Pace-
domū scribens se vidisse ⁊ oculata fide p-
basse astruit fere per annuz cum dimidio
mansit ⁊ vixit. ⁊ qm̄ erant quasi in liber-
tate viuentes qđq; p̄batissimi atq; perfe-
cti essent viri ex p̄cepto tanti patris Sim-
pliciani p̄mo inter eos quēadmodū Si-
gibert⁹ in eadeꝝ inquit eplā. Augustin⁹
instituit. vt vitam aplicam oēs pariter te-
nerent. ⁊ nihil inter eos propriū diceret.
tandem ei⁹ sancta expositulante parente
in Aphricā imeare. p̄posuit. Et accepta
licentia ⁊ b̄ndictione a sc̄to antistite Am-
brosio cū fletu ⁊ plāctu. a beato Simpli-
ciano petijt vt ei aliquot ex suis fratrib⁹
cōdonaret. vt vna cū illis in Aphrica eri-
geret mōasteriū. ⁊ in sancto proposito he-
remitane cenobiteq; religionis in illo fa-
mularentur altissimo. **E**n in sermone
de tribus generib⁹ monachoꝝ. qui inci-
pit. Et nobis p litteras. ita inq̄t. Et no-
bis per lras declarauit sanct⁹ pater Die-
ronym⁹ tria fuerūt in egypto genera mo-
nachoꝝ. quoz duo optima sunt tertiuꝝ oī
no tepidum. ⁊ oī affectu vitandum. Que

sunt illa duo. que optima predicant nisi
heremitarum atq; cenobitaz genus ⁊ or-
do quoz vita clarissima. ⁊ sancta congre-
gatio tpe predicatiōis aplicē sūpsit ex-
ordium. Isti sunt illi viri p̄fecti. quibus
frēquēter adhesi tpe erroꝝ meoꝝ. per q̄s
etiam illuminari merui. quoz etiam san-
citatatis fama ad aures meas perueniēs
baptizari nō distuli. ⁊ pia matre me insti-
gaute apud Mediolanū. vt ad patriam
remearē. eos habere in v̄scerb⁹ caritatis
⁊ cū eis pariter viuere volui. propter qđ
ad virum illū Simplicianū q̄ a iuuentu-
te deuotissime deo vixerat in oī caritate.
prexi deprecans cū fletu ⁊ gemitu. vt mi-
hi quosdam de suis fratrib⁹ donaret. Et
donauit eos mihi paterne. quare pater-
ne eos mihi dōauit. qz sciebat me mona-
steriū in Aphrica edificare. ⁊ assumptis
mecū Anastasio. Fabiano. Seuero. Fi-
colao. Dorotheo. Isaac. Picostrato. Pau-
lo. Cyrillo. Stephano. Jacobo. ⁊ Eita-
le pauperculo. qui pecunie sacculū apud
Mediolanū inuenit. ⁊ non rapuit. de q̄
sermonē iam fecim⁹. qz inuenit ⁊ nō rapu-
it. nec post aurū abire voluit. Igitur istis
mecum assumptis unitari cupiebā cū ca-
rissimis meis amicis. Enodio. Alipio. ⁊
Pontiano. qui diu mecū fuerunt. ⁊ cū ce-
teris duodecim. q̄s nuper assumpseram
illos quoz famā etiam sanct⁹ p̄bi Die-
ronym⁹ mihi descripserat. ⁊ in sermone de
obseruantia clericoz. q̄ incipit. audistis i
mensa fratres carissimi ait. attendatis fra-
tres. ⁊ vos in patrem vestrū: nā primo vo-
catus sum excelsus p̄bs. eram enim inter
oēs magnos noiatissim⁹. ⁊ liberalium ar-
tiū sagacissimus indagator. excelsus in-
quam erā celsitudine sc̄ie. que inflat. non
caritatis que edificat. nā cedrum odorū
ferū vocabāt me Romani principes for-
lij abundantē. sed nō habebam fructū. ex-
celsus eram ⁊ impi⁹ super oēs coctaneos
meos. Elatus ⁊ super exaltat⁹ super cedros
libani. ⁊ accessit ad me mater pietate ple-
na. predicatio sancti viri ep̄i. vita ⁊ exem-
pla sanctoꝝ patrum Pauli. Anthonij. ⁊
Simpliciani. ⁊ cū his omnibus vox dñi
confringētis cedros cōminuit cedrus li-
bani ab hostia preparata ad victimaꝝ in
odorem suauitatis. ⁊ sic factus sum pater
excelsus. Deinde ad Aphricā veni. mecū

plicianus dederat vsus Romā iter arripuit. et quēque seruos dei in agro Senēsi et Romano inuenit uisitauit. confortauit. et applicā uitā ducere sibi pcepta iā data docuit. Sed ambiguus ē animus. Quo enim pacto in monte Pisanō primo dedit regulā. cū iam Mediolani. ut p̄tulim⁹ in monasterio sancti Simpliciani. sibi uitā applicā frēs illos uiuere docuerit. Dicim⁹ quod uel Mediolani nihil rededit in scriptis. uel si pcepta scripsit. nō ea sibi attribuit. tū quod sub p̄tate erat alterius. scilicet sancti Simpliciani. et iussus ab illo fecit. quod tunc egit. Tū quod nullā curam tunc habebat aīaz. et id eum nō decebat regulam p̄dere. sed cū fuit in monte Pisanō sui iuris erat. et curā gerebat eorū. quos secū ducebat. curāque sumpsit eorū quod montē incolebant. potuit ergo regulā facere et eā in scriptis redigere. put defacto fecit et primo hanc edidit quā inter p̄tati sum⁹. in cui⁹ expositione primo titulū eius declarabim⁹. subinde ad interpretandū textū accedemus. quātū ad primū titulus siue rubrica hui⁹ regule talis est.

Accipit prima regula beati Augustini doctoris ecclesie excellentissimi. quā p̄tio fecit et tradidit fratrib⁹ heremitis in monte Pisanō cōmorantib⁹ ipso existente iā fratre in reditu suo: que fecit de Mediolano Romam uolens in Aphricā redire. quā quidē regulam fecit de consensu eorūdem fratrum. cui⁹ tenor de uerbo ad uerbū sequit⁹. et est talis. Titulus dicit⁹ a titone. i. sole. quā sicut sol mundum uel queque obscura illuminat. ita titulus libri uel eius sequentia. quod apte lateque patet in hui⁹ libelli titulo. in quod per ordinem indicant⁹ decem.

- P**rimo quod est nomen libri.
  - S**ecundo que eius materia.
  - T**ertio quis eius ordo.
  - Q**uarto quis eius auctor.
  - Q**uinto ad quorū instantiā eā p̄didit.
  - S**exto ubi eam edidit.
  - S**eptimo qualis eius stat⁹ quā ipsam cōposuit.
  - O**ctauo quā eam fecit.
  - N**ono quā auctē eam cōposuit.
  - D**ecimo quis finis cōponendi eā.
- I**tem duo p̄ma indicant⁹ p̄ hanc dictionem regulā. quā nō solum libri hui⁹ nomen est.

sed quod sit materia eius per illā insinuat. Regula enim dicit⁹. quod normā recte uiuēdi p̄beat. uel quod distortū paruūque corrigat. p̄inde Isidor⁹ ait. Regula dicta est. quod retro. i. sursum ducit. nec aliquē deorsum trahit. P̄dician⁹ autē regulam quāsi mensurā regētē esse astruit. At uo in hoc libello uiuēdi normā atque mensurā. Augustinus p̄bens quod cuitandū. quidue p̄sequendū sit docet quaten⁹ ascendam⁹ semp̄ sursum. deorsum uo nūquā trahamur. Credo quidem exprimit⁹ in hac dictione p̄ma. quā inter tres regulas quas edidit hec primū in ordine non t̄m in dignitate et perfectione locū tenet. Auctoris nomen manifestat⁹ cū subdit⁹. beati Augustini doctoris ecclesie excellentissimi. Illi ad quorū instantiā eā cōposuit fuerunt heremite. quā in monte Pisanō cōmorabant⁹ quib⁹ eam primo tradidit. subinde fratrib⁹ cōgregatis in centū cellis. tertio illis quos in Aphrica congregauit de dit⁹ locus in quo eam cōposuit mons Pisanus. ut ait. fuit sanct⁹ Aug⁹. quā hanc regulam fecit inuuit cum dicit. ipso existente fratre. Erat enim frater heremita sicut beato Ambrosio et Simpliciano Mediolani post baptismā. ut dixim⁹ indutus. Composuit autē eam in reditu suo. quē fecit de Mediolano Romā ueniens ac uolens in Aphricā redire. tunc scdm̄ et trigessimū agens annum. Auctas concipit in eo quod dicit. quā quidē regulā fecit de consensu eorūdem fratrum. Nam licet Aug⁹. eis nō antea p̄fesset. ipsi t̄m met fratres se ei sponte subiecerūt. et de eorū consensu eā instituit. in cui⁹ cōsensu euidēntiam oēs se subscripserūt. sicut in fine regule apte inquit. finis autem p̄ncipalis est. ut seruantes p̄cepta. que in ipsa regula scripta sunt eterne uite cōpotes fierēt.

Lectus Augustin⁹

Quoniam diffinitio de creuim⁹ apud uos. quod nūquā postmodum ab ullo poterit infringi.

Cōmentum Ambrosius

Omnēs qui liberi arbitrii usum hnt ad ea. quod honesta sūt et licita. et ad ea p̄sertim quod diuine maiestatis honorem

animarūq; salutes dēcernūt se voto ⁊ iura
mēto obligare pnt ligatos aut soluere se
nequeūt. Idcirco Aug. cum cōi diffini
tione. h̄ est cōi voto. cōi p̄sensu cōiq; sub
scriptione. ⁊ vt credit iuramento. ap̄d fra
tres in monte pisano cōmorantes decre
uisset. vt hec regula ab eo p̄dita. ⁊ tradita
ab eis obseruaret̄ clare asseuerauit. h̄ suū
decretū postmodū a nullo posse p̄fringi.
qm̄ vt glosa sup̄ illud psalmi. *Conuete ⁊
reddite dño deo v̄ro inquit. vouere est vo
luntatis. sed votū reddere est p̄cepti ⁊ ne
cessitatis.* Rursus tollere nemo p̄t. vt si
dem quā quis deo tenet̄ non fuet. at vo
tum sup̄ fidem deo debita; stabilē. p̄terea
si a pontifice maximo infringi tale decre
tū non p̄t. fit vt ab v̄llo alio multo min⁹
possit. at vero in decretali de statu mona
choꝝ in capitulo cum ad monasteriū ex
p̄resse d̄r. *abdicatio proprietat̄. sicut ⁊ cu
stodia castitatis a deo. regule monachali
est annexa. vt summ⁹ pontifex in ea idul
gere non possit.* S; hic duo exorunt̄ du
bia. primū an ita votū religionis liget q̄
nullo mō p̄ pontificem maximū solui pos
sit. Secūdo an decretū istud Augustini
pro eo tollēdo pape indignisset p̄tate. ad
primū nonnulli innitentes dicto ecclia
stici dicētis. *His ponderatio non est con
digna aie p̄tinenti.* asserūt non mō papā
religionis votū tollere nō posse. sed nec il
lud in aliud posse cōmutare. p̄leriq; ad
voti obligationē attendētes. aiunt ponti
ficem summū sup̄ religionis voto dispen
sare non posse. q̄ q̄d semel p̄secratū ⁊ san
ctificatū est suam p̄secrationē ⁊ sanctifica
tionē dimittere non p̄t. Religionis aut̄
votū in p̄secratione q̄ deo aia sanctificat̄
cōsistit. Nos aut̄ dicim⁹ tantā esse ma
ximi pontificis p̄tatez. vt p̄tinentie votuz
cōmutare sup̄ eo dispensare. ⁊ illud rela
rare possit. neq; illud vsqueq; vez est. vt
continētia oēs alias excedat̄ virtutes. etem
non solū caritas q̄ oim̄ est regina virtū.
sed fides. obia. ⁊ hūilitas. p̄stantiores sūt
cōtinentia. plus em̄ beata virgo deo pla
cuit p̄ hūilitatez. q̄ p̄ v̄ginitatem beator
etiā fuit vt Aug. inq̄t p̄cipiendo xpm̄ su
de q̄ carne ⁊ celibatui Jobis p̄iugium p̄
ponim⁹ Abrahę. Saluator itē noster nō
q̄ v̄go sed q̄ hūiliauit semetip̄m factus
obediēs vsq; ad mortē. sic exaltari meruit

vt sibi nomen. ⁊ potestas in celoz in ter
ra daretur. p̄t ergo fieri cōp̄satio ma
xime p̄ bonū rei publice. vt cū virgo solē
niter p̄fessa. fidelis reḡi daret̄ filio. vñ to
ta res publica pace gauderet. vel regi tra
deret̄ infideli. vt ipse ⁊ ois eius populus
ad xpi cōuertet̄ fidem. si talis inquam
virgo p̄fessa ex p̄cepto p̄ntificis nuberet.
plus ex tali obedientia ⁊ coniugio q̄ ex
sua mereret̄ p̄tinentia. Cū autem dicit̄ q̄
semel p̄secratum ⁊ sanctificatū suam conse
crationem ⁊ sanctificationē dimittere nō
p̄t. vtiq; vez est. nisi superioris interue
niat auctoritas. que in oī voto ⁊ iuramē
to semper intelligit̄ esse ex cepta. et nisi in
vsum magis p̄ficiū cōmutet̄. p̄t igit̄ pa
pa in voto cōtinētie. ⁊ in alijs dispensare
necessitatis q̄litate pensata. nā in m̄ximo
nō vel extra viuere. spalia h̄ie vel nō ha
bere iuri diuino vel naturali q̄d papa tol
lere non p̄t nō cōtrariant̄. In his ergo
cū propter rem publicā expediens vide
bit̄. dispensandi p̄tate h̄z. Neq; decretā
lis impossibilitatē. Sed difficultatē ⁊ ra
ritatem p̄ non posse indulgere intelligit̄.

Ad illud q̄d sc̄do querebat̄ dicim⁹. q̄
cū nondū p̄ sedem aplicā fuerat inhibi
tū alicui nouā religionē erigere. dū mo
do a xpi nō discreparet̄ fide. in q̄ sic alius
sic ibat. quilibet curā habentes aiaz. ⁊ ex
his maxie epi nouā regulā p̄dere. nouāq;
religionē fundare poterāt. que licētia ad
Bonifacii octauū temp⁹ vsq; defluxit. et
ad que se voto ⁊ iuramento obligabant
obligati vtiq; erant. neq; se soluere pote
rant nisi sui episcopi occurrisset auctoris
tas. Summus autē pontifex consulendus
nō erat. nisi etiā ⁊ ipse eps voto ⁊ iuramē
ro tali regule fact⁹ fuisset obnoxius. quē
admodum Augustin⁹ fecit. Cui igit̄ ait.
cōmuni diffinitione decreuim⁹ apud vos
illud quod nūq; postmodū ab v̄llo pote
rit infringi. nō superioris. sed eoz qui no
uerant. quive consenserant potestatem ex
cludit.

Textus

Augustinus

Residentib⁹ in monasterio in no
mine dñi nostri Jesu xpi omnib⁹
placuit s̄m aplicam traditionem
vñ sentire in dño ⁊ cōiter possidere sicut

scriptū est. vnū sentite in dño. Et nemo q̄
dem ppriū vendicet quicq̄. sed q̄ sicut scri-
ptum ē in actibus ap̄toꝝ. habētes oīa cō-
munia nemo quicq̄ esse suū dicebat. qđ
a nobis scriptum est.

Lōmentum

Ambrosius

Decretū quod dicit a nullo posse
infringi. istud potissimū ē. vtrō-
te. q̄ residentes in monasterio in
noīe dñi nostri Jesu xp̄i vnū sentiant in
dño. et nemo eorū sibi quicq̄ vendicet p̄-
prium. sed habeant oīa cōia. quod decre-
tum aucte confirmat ap̄lica. In actib⁹ enī
ap̄toꝝ ita proprie scriptum ē. nāq̄ in scđo
capitulo dicit. oēs etiā qui credebāt erāt
pariter. et habebant omnia cōia. In quar-
to hō habetur. Multitudinis autem cre-
dentium erat cor vnū et aīa vna. Nec qđ
q̄ eorū que possidebat aliquid suū esse di-
cebat. sed erant illis oīa cōmunia. et parū
infra adiecit. et diuidebatur singulis put
cuiq̄ opus erat. Lōbinemus hec cū Au-
gustini decreto. vt videam⁹ an totam ho-
rum verborū excerptū sūiaz effectūq̄ ad
implenerit. Primo enim inquit parēs
noster residentibus in monasterio. p̄ quo
aperte intelligit q̄ fratres beati Augusti-
ni nō erant heremite vagi. Sed heremi-
te cenobite cōgregati et residentes in vnū
in monasterio quod Augustinus primū
instituit in monte Isidoro. et ad quod he-
remitas in diuersis speluncis et tugurio-
lis eiusdem montis cōmorantes condu-
xit et congregauit. vt simul habitarent iu-
cta primū verbum prime auctoritatis di-
centis. Omnes etiā qui credebant erāt
pariter. i. simul congregati. quod apert⁹
in quarto capitulo habetur. vbi sanctus
euangelista ait. cum orassent motus ē lo-
cus. i. cenaculi in quo etant cōgregati.
Subinde ait. in nomine dñi nostri Jesu
christi: qm̄ si omne opus quod facim⁹ in
nomine dñi nostri Jesu h̄m apostoli pre-
ceptum a nobis fieri debet. quanto maḡ
fidelium congregatio ad hoc vt illi rector
et gubernator semp assistat. iuxta in euan-
gelio p̄missum vbi ait. Vbi sunt duo vel
tres congregati in nomine meo. et multo
magis si plures. in medio eorū ego sum.
qđ cum effectū ostendit suis sanctis apo-

stolis. quos in vnū in nomine eius ad
orationem congregatos. sicut in eodem
quarto habetur. c. spiritu sancto repleuit.
et quoniam. vt inquit Apostolus. hylarē
hoc est voluntarium datorem diligit de⁹
Ideo tertio dicit. omnib⁹ placuit. vt apte
innuat. q̄ vltro et non coacti se obligarūt
ad horū preceptorum obseruantiam. pre-
sertim vt h̄m apostolicā traditionem vnū
sentiant in domino et cōmuniter oīa pos-
sideant. p
Enim autē sentire in domino
est. vt in tertia regula inq̄t. habere cor vnū
et anīam vnā in domino. et in secūda au-
toritate actuum apostolorū dicit. Mul-
titudinis credentium erat cor vnū. et aīa
vna. Cōmuniter hō omnia posside-
re est de bonis. siue iure hereditario. siue
per industriam acquisitis: non modo q̄s
aliquid propriū habeat. sed nec aliquid
propriū sibi vendicet. qm̄ non solum ef-
fectus. sed nomē proprietatis monachis
debet esse horrendum. Itaq̄ etiā q̄ ad
vsum sibi concedunt cōmunia vocent. vt
dicant. nostra cappa: nostra tunica. no-
stra cella et alia h̄mōi. hinc tertius actūq̄
apostolorū ait. nec quisq̄ eorū que pos-
sidebat aliquid suū esse dicebat. sane ad-
uertendū est q̄ in superiori textu tria vni-
cuiq̄ regule essentialia. obedientia. i. pau-
peritas et castitas intelliguntur obedien-
tia quidem cum dicit. vnū sentite in do-
mino. per quod vt dicimus cor vnū. et
anīam vnā habere in domino intel-
ligitur. habere autem anīam vnā et cor
vnū in deo est propter deu⁹ proprie vo-
luntati. renūciare autem proprie volun-
tati est non habere neq̄ velle: neq̄ nolle
Id autē nil aliud est. nisi in omnibus que
licita sunt. suis obedire prelati pauper-
tas exprimitur cum dicit. Nemo sibi pro-
prium quicq̄ vendicet. Castitas desi-
gnatur primo cōmuniter per obseruatio-
nem totius regule que ideo precipitur. vt
caro spiritui. spiritus hō deo subijciatur
et seruiat. Specialiter hō cum dicit. con-
gregationem aut residentiam in monaste-
rio in nomine domini nostri Jesu christi
qui neq̄ actu. neq̄ habitu vllū vnq̄ ha-
bit incētiū libidinis. fieri debere. vbi
fratres omnes splendore nitere debēt ca-
stis: propterea coniectōis oculis ad
primum capitulum codicis epistolarum
q
t 4

Pauli Augu. tpe sue fluctuationis legit.
In comestationib⁹ ⁊ ebrietatib⁹. nō in
cubilib⁹ ⁊ ipudicitijs. nō in p̄tēdō ⁊ emu-
latione. s; iudumini dñm uostrū Jesum
xpm. ⁊ carnis curā ne feceritis in deside-
rijs v̄is. Hec tria saluator n̄ etiam insi-
nuauit cū in euāgelio dixit. q̄ vult venire
post me abneget semetipsum. tollat crucē
suā ⁊ sequat̄ me. Abnegare semetipm̄ p̄-
p̄uū est abdicare voluntatē. crucē tollere.
est corp⁹ ieiunij ⁊ disciplinis. ne p̄ luxu-
riā rebellet qđ p̄cipuū ē incōtinentē. ma-
cerare. ⁊ qui aut̄ xpm̄ est vn̄iūsam ei⁹ le-
gem ⁊ q̄ i ea iussa sūt. qđ vere obediētis ē
obseruare. Quō autē que cōia sunt distri-
bui debeāt. put̄ in actib⁹ ap̄toꝝ scribitur.
in tertia regula suppleuit dicens. Diuidat̄
autem singulis put̄ cuiq; op⁹ est. qđ q̄no
intelligi debeat. satis in illi⁹ cōmentarijs
abunde dixim⁹.

Lectus

Augustinus

In dño ḡ iure obseruatōis nos te-
neam⁹. qm̄ in lege scriptū ē. Qui
perseuerauerit vsq; ad finem. hic
salu⁹ erit.

Lōmentum

Ambrosius

Debet dei famul⁹. q̄lter ista p̄cep-
ta tenēda sint dicens. in dño. hoc
est p̄pter dñm. ⁊ in dño. i. in eius
auxilio teneamus nos. s; q̄ p̄cepta sunt iu-
re obseruatōis. s; p̄ p̄tue. ac si apte dice-
ret. q̄ ea q̄ in hac reglā facere iubemur te-
nere ⁊ obseruare cū duab⁹ p̄ditionib⁹ de-
bem⁹. p̄mo vt nō p̄pter inanē mundi glo-
riā. sed p̄pter dei honorē ⁊ n̄rū gl̄iaz sa-
lutē cum ei⁹ adiutorio obseruem⁹. Sub-
inde vt obseruādo ista iugis ⁊ p̄petua sit
vsq; ad mortē p̄seuerātia. ⁊ rōem adiecit.
qm̄ sicut in lege euagelica scriptū est. non
q̄ inceptit. sed q̄ perseuerauit vsq; in fines
h̄ saluus erit.

Lectus

Augustinus

Ihs autē venire desiderat ad cō-
gregationē fr̄m. qui in vnum esse
vident̄ nō ignoret euāgelicū dī-

ctū qđ dixit. v̄dat oia sua. ⁊ erogat̄ egeni-
nis ⁊ pauperib⁹.

Lōmentum

Ambrosius

Quoniam ad dei seruitiū liberi ⁊ ex-
pediti accedere debemus. idcirco
volentes in frat̄ū cōgregatione
vivere quales condiciones habere debe-
ant adnectit. Sunt autem iste potissime
quatuor. Prima vt vendāt omnia bona
sua. ⁊ non in pelagus projiciant vt quidā
inaniter fecerunt philosophoꝝ sed erogēt
egenis ⁊ pauperibus non ab hominibus
vt ypocrite faciunt. sed ab ipso vero. ⁊ in
mortali deo omnium bonorum remun-
eratore mercedē expectantes. qui in euan-
gelio adolescenti dixit. Si vis perfectus
esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da
pauperibus ⁊ habebis thesaurū in celo.

Lectus

Augustinus

Eternum abneget semetipsum. si
ibi ⁊ tollat crucē suā ⁊ seq̄tur me.

Lōmentum

Ambrosius

Secunda cōditio est. vt postq; deo
famulari cupientes vendiderint
⁊ disperferint oia bona sua pau-
peribus. Semetipsum abnegent. ⁊ tollāt
crucem suam ⁊ sequant̄ christum. ac si di-
ceret. non satis est dimittere omnia bo-
na. temporalia sed opus est vt propriā dī-
mittant voluntatem. vt non quod sibi. s; quod
deo ⁊ p̄relatis placet faciant. Dimit-
tant in super omnia oblectamenta carnis
corpus suum in penitentij crucifigētes
⁊ meditantes. q̄ propter nos a plāta pe-
dis vsq; ad verticē capitis nō fuit in chri-
sto sanitas. Dimittant deniq; patrem et
matrem. fratres ⁊ sorores. filios ⁊ filias.
⁊ oēs mundiales affect⁹. Immo ⁊ semet-
ipsum ⁊ animas suas. ⁊ sequantur christū
qui enim hec non faciunt vt ipse in euan-
gelio testatur. non sunt eo digni. In hoc
q̄ postremo diximus vere salutis con-
sistit perfectio. Perinde Hieronymus
exponens saluatoris verbum qđ ad pe-
trum interrogantez. ecce nos relinquit⁹

omnia et secuti sumus te. quid ergo erit nobis. respondit. Amen amen dico vobis. ut qui reliquistis omnia. et secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes. duodecim tribus Israel dicit. Non dixit tantum vos. qui reliquistis omnia. hoc enim socrates fecit philosophus et multi alii qui diuitias contempserunt. sed iungit quod per factum est et secuti estis me quod proprie apostolorum est.

Lectus. Augustinus

Ne tractet in corde suo de victu aut vestitu. et ceteris. que necessaria sunt corpori. Ipse dominus non promouente in euangelio et dicente. nolite cogitare dicentes quid edetis. aut quid vestiemini. hoc enim gentes cogitant. Scit pater vester. quia horum omnium indigetis. querite primum regnum dei. et iusticiam eius. et hec omnia apponentur vobis.

Comentum. Ambrosius

Tertia additio ut non tractet in corde suo de victu et vestitu. et ceteris que sunt necessaria corpori. sed id totum deo committat. qui nouit. quod nobis est necessarium. huius precepti quadruplex est ratio una quam saluator noster immediate ante posuit dicens. Nemo potest duobus dominis seruire. aut enim vni odio habebit et alterum diliget. aut vnus sustinebit et alterum contemnet. Nemo potest deo seruire et mamone. Ideo inquit. dico vobis ne solliciti sitis anime vestre. quid manducetis. neque corpori vestro quid induamini tanquam si aperte diceret. Si victui et vestitui vobis tanquam id vobis vultis et placetis deo seruire et placere non potestis. quia nemo potest duobus dominis seruire. Altera ratio est. quam immediate subdit dicens. Nonne anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. ac si diceret. si ita est. quod anima prestantior est esca et corpus dignius est vestimento. debetis non ad victum vestitumque. sed ad ea opera esse intenti. que non solum in primo iudi-

clo animam. sed etiam in finali. corpore ipsum. cum sue anime fuerit reunitum poterunt a gehenna ignis liberare. et ad eternam perducere gloriam. hec autem tam spiritualia quam corporalia opera sunt pietatis. Tertiam rationem adiecit dicens. Respiciite volatilia celi. que non serunt neque metur. neque congregant in horrea. et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis. tanquam si diceret. si istis inferioribus animalibus pater escam parat oportunam. quanto magis vobis. qui prestantiores estis parabit. Si eius deditis estis seruitio. Testis est populus israeliticus. quem annis. xl. pane celi cibauit in deserto. Testis est Eliseus. Testis Paulus pater heremi cultor. quibus per aues celi quotidianum ministrabat alimentum. Et addit. et de vestimentis vestris quid solliciti estis. considerate lilia agri quomodo crescunt. Non laborent neque nent. Dico autem vobis. quod nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis: Si enim fenulum agri quod hodie est. et cras in clibanum mittitur deus sic vestit. quanto magis vos modice fidei. Et enim eiusdem hebraici populi quadraginta annis vestimenta neque calciamenta attrita in deserto fuerunt. Quarta ratio est ut fideles a gentibus dignoscantur. Gentiles enim cum non haberent dei dei fidem neque noticiam. rex terrenarum in extricabilibus curis implicantur. Sed vos qui populus dei estis et oues pascue eius. Nolite solliciti esse dicentes. quid manducabimus. aut quid bibemus aut quo operiemur. Scit enim pater vester. quia his omnibus indigetis: querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius. et hec omnia adicientur vobis.

Lectus. Augustinus.

Veruntamen antequam statuatur esse in monasterio prebet propositum fructum atque exemplum. et ipse probetur in omni conseruatione ab illo. qui prior est. et ceteris consentientibus. propter illud. quod scriptura docet. et amonet dicens. amicum noli cito comprobare.

Comentum. Ambrosius.

Quarta additio ē. vt anteq̄ statuat esse in monasterio. h̄ est añq̄ p̄fessionē faciant in religionem sp̄ manendi. p̄ tps̄ maneat p̄bationis. p̄bationis aut̄ tps̄ integer est annus dummodo cum religionē ingrediē quartumdecimū agat si mascul⁹ est aut duodecimū si femina ⁊ h̄ rōnabile est. qm̄ probationis tēpus ad probandū religionis austeritatē ꝓcedit. inter q̄s ꝓcipua est custodia castitatis. quā h̄ in eōdem nature cursu nemo apt⁹ nat⁹ est antea experiri. in hac probatione multa experiri oportet. duo q̄ ꝓcerant vitā eoz̄. q̄ iam sunt p̄fessi. s̄. ꝓpositū frat̄z atq̄ exemplū. ꝓpositū quidē. qm̄ q̄ religionez̄ ingrediē multū attendere debet. si religio est approbata. si firmū sit eorū ꝓpositū deo famulandi. q̄s in ea inuenit. qm̄ si iam in ea ꝓfessi vagi. vacillātes. ⁊ instabiles sunt in dei fuitio. a quibus ip̄e ꝓstantiā ad om̄ne bonum op⁹ necessariam docebit. exempluz̄ dō qm̄ si illi deuoti. casti. ꝓij. misericordes ⁊ timentes deū fuerint. appetendū erit ⁊ ꝓsequenduz̄ eoz̄ ꝓfortiū. si ꝓtra fugiendū. Qm̄ vt ꝓpheta inq̄t. Cum scō sanct⁹ eris. ⁊ cū electo elect⁹ eris ⁊ cū ꝓuerso ꝓueteri. ꝓo uitiuz̄ aut̄ ꝓbati debet. an sit boni sensus an aliquā habeat infirmitatē notabilem. Ubi inept⁹ fiat ad religionis onera suffe renda. Deinde an hūilis sit ⁊ obediens. an cast⁹ patiens ⁊ ad abdicandaz̄ ꝓꝓrietatē ꝓrompt⁹ inueniat. ⁊ tandē an alia habeant. q̄ sanctos ⁊ religiofos. Et iō ait Et ip̄e ꝓrobet̄ in om̄i ꝓuersatione. ⁊ adnectit ab illo. q̄ ꝓrior est. ⁊ ceteris ꝓsententiā qm̄ non satis est ꝓoris voluntas nouitiuz̄ ad ꝓfessionez̄ recipiendis nisi ⁊ alij fr̄es ꝓsentiant. Adū aut̄ probationis cāz̄ dicit esse ꝓꝓ id qd̄ scriptura apud Salomonē docet ⁊ admonet dicens. Amicū noli cito ꝓꝓrobare. Et. M. L. in libro de amicitia inquit. Multos modios sal̄ simul edendū esse añq̄ munus amicitie sit expletū. Sed quisꝓiā diceret qd̄ opus est maiori ꝓrobatione. Si om̄ia vendidit. ⁊ dedit paup̄ib⁹. Si seꝓsum abnegauit. tulit crucem suā. sequit⁹ est xpm̄. ⁊ de nullis ad victuz̄ vestituz̄q̄ spectantib⁹ cogitet in crastinū. Dicit⁹ q̄ seꝓenumero. hi feriores. sicut etiā ⁊ nos vidimus. angeli Sabane transfigurantis se in angelum lucē

Suggestiones sunt. q̄ten⁹ ex meliori ꝓstantioriꝓ statu eum in baratruū eterne dānatiōis ꝓrecipitet. Ob eam rē ꝓreficuz̄ temp⁹ ꝓrobationis dat̄. qm̄ in eo experiri satis ꝓotest an a deo mor⁹ sit vel a dyabolo impulsus.

Lectus

Augustinus

Ad si contigerit. vt aliq̄s ex quolibet causa necessitatis a monasterio fuerit abstractus ne vel mente cōcipiat secū aliquid ferre de his omnib⁹ que in monasterio fuerūt. siue etiā que secum aliq̄ atulerat. siue ea que cū fratribus acquisierat. q̄ certū ē fratres nihil habere ꝓssidere dare vel accipere debere sine superioris licentia.

Lōmentū

Ambrosius

Anta esse debet his. qui in monasterio degunt abdicāde ꝓꝓrietatis obseruantia. vt nō modo q̄ ꝓiam alicui retinere ꝓꝓrium non licet. s̄. d̄ etiam extra monasteriū absq̄ ꝓꝓrietatis licentia asportare aliqd̄ cogitare ⁊ ꝓcipere nō debet. itaq̄ nō soluz̄ debet ꝓꝓrietatem in facto. s̄. etiā in cōceptū sibi cauere. Et nō solum tm̄ si in monasterio esse decreuerit. sed etiā si quacūq̄ necessaria ex cā a monasterio discedat op⁹ ē. ⁊ in sup̄ qualiacūq̄ ⁊ quoz̄cūq̄ fuerint illa bona. siue ꝓꝓrius ipsi⁹ extiterint monasterij. siue ip̄e cū ad monasteriū venerit. ea secū tulerit. siue in monasterio cū fratribus ꝓst ei⁹ ingressum opa vel industria sua acq̄sierit. ⁊ hoc ideo. qm̄ cert⁹ est fratres nihil habere ꝓssidere. dare vel accipere debere. sine superioris sui licentia.

Lectus

Augustinus

Quod si ꝓꝓinquo vel amic⁹. vel q̄libet frat̄rū aliqd̄ offerre voluerit ꝓmo qd̄ ꝓꝓri insinuet. ⁊ sic suscipiat si ip̄e mādauerit. de quo tm̄ nihil fiat aliud. nisi qd̄ ꝓꝓri placuerit. vel ꝓꝓmiserit. qm̄ valde verēdū ē. ne sibi euēiat qd̄ sc̄ptū ē. vir mutabilis i ligua incidit i mala

Lōmentum

Ambrosius

Non solum absq; p̄oris licētia alii
 cut ex fratribus lz aliqd ex mona
 steriu asportare. sed neq; etiā re
 cipere. propterea iubet. q̄ si aliquis siue
 ppinquus siue amic⁹ siue etiā ali⁹ frater.
 alicui fr̄i voluerit offerre. quocūq; etiam
 offerat. siue loco elēosime. siue loco mu
 neris. siue etiā loco debiti. is teneat or
 do. Imp̄mis insinuet priori. Deinde si
 ipse mandauerit suscipi suscipiat. alit̄ nō
 postremo de suscepto illud fiat qd̄ eidē
 priori placuerit vel pmiserit faciendum.
 Un̄ si aliquis ex sanguineis aliquid de
 foris ad te venerit. mox priorē tuū adire
 debes dicēs. p̄i tal̄ sanguine⁹ mihi talē
 rē offerre vult. si placet illam capiā. r̄ si ce
 pero iube qd̄ de illa factur⁹ sum. r̄ put̄ p̄e
 ceperit facito. nec alit̄ de illa disponas q̄
 ipse disponendū iusserit. tuq; disponere
 in tuo verbo pmiserit. ne aliud ore p̄mas
 aliud ope compleas. eueniatq; tibi quod
 scriptū est. Vir mutabilis in lingua inci
 dit in mala.

Lectus Augustinus

Eitez vt nullū de fratrib⁹ secum
 puocet. ne magis destructor q̄
 edificator monasterij videat̄. p̄
 pter id qd̄ scriptū est. q̄ non ē mecum q̄ me
 est. r̄ q̄ mecum nō congregat dispgit.

Lōmentū Ambrosius

Duplex templum dei sacra ponit
 scriptura. vnū materiale quod ex
 mortuis p̄struit lapidib⁹. in q̄ fr̄
 deles ad audiendū verbū dei ad p̄cipien
 dū dñici corporis r̄ sanguis sac̄m. r̄ de
 niq; ad oēm diuinū cultū explendū cōue
 niunt. Alter est spūale. quod nos sum⁹.
 Un̄ scriptū est. templū dei sanctū est. qd̄
 estis vos. Et itez nescit̄. qz corpa v̄ia tē
 plū sunt spūsancti. p̄pterea ad ephesios i
 fide p̄stantissimos ait Ap̄ls. Ergo iā nō
 estis hospites r̄ aduene. lz est̄ ciues san
 ctōz r̄ domestici dei sup̄edificati sup̄ fun
 damentum ap̄toz r̄ prophetarum. ipso. s.
 sumo angulari lapide xp̄o Jesu. in q̄ ois
 edificatio p̄structa crescit in tēplū sanctū
 in dño. in quo r̄ vos coedificamini in ha
 bitaculum dei in spūsancto. si ergo eos q̄

materialia incendunt templa. nunc capi
 tali sententia leges plectunt. nunc igne
 cremari iubent. nunc a bestijs deuorari
 mandant. Canones h̄o maiori excōica
 tione feriunt. Quanto magis qui sp̄i
 tuale templum succendunt apud infalli
 bilem iudicem maiori sunt pena plecten
 di. Et ob eam rem parens noster iubet. vt
 nullum de fratrib⁹ aliquis secū prouocet
 hoc est irritet. ne magis destructor q̄ edi
 ficator monasterij videat̄. nō enim appel
 latione monasterij tm̄ muri veniūt. Sed
 pot̄ fratrum congregatio. que monaste
 rium spirituale ē. qui ergo fratres ad iras
 cundiam. ad odium. r̄ ad quocūq; ma
 le agendum prouocat. nō solum materia
 le demolit̄ monasterium s; spirituale. qd̄
 vn̄anime debet esse in dño. dissoluit. de
 struit r̄ edissipat. ac per hoc acerrim⁹ ho
 stis debet monasterij iudicari. propter id
 quod in euāgelio scriptum ē. Qui nō est
 mecum contra me est. r̄ q̄ mecum non con
 gregat dispergit. Hinc malas puocatio
 nes xp̄s in euāgelio p̄hibens ait. Dis q̄
 irascit̄ fratri suo re⁹ erit iudicio. Qui aut̄
 dixerit fratri suo racha. reus erit concilio
 q̄ aut̄ dixerit fatue re⁹ erit gebēne ignis.

Lectus Augustinus

E quicūq; puocatus ab aliq̄ de
 monasterio noluerit abscedere.
 aut indicet p̄posito. cui vtiq; de
 his q̄ in cōi decreuim⁹. nihil esse censeo
 subtrahendū. qz scriptum ē. pacifici sint ti
 bi multi. Sed vn⁹ ex mille sit tibi p̄siliari⁹

Lōmentū Ambrosius

Uidet̄ hic Aug⁹. innuere cum ait
 quicūq; puocatus ab aliq̄ de mo
 nasterio noluerit abscedere. qz pu
 uocationis cā quis monasteriū possit re
 linquere. cū tm̄ in exordio cōtrariū astru
 it̄ dicens. cōi diffinitōe decreuim⁹ apud
 vos. qd̄ nūq; postmodum ab vllō pote
 rit infringi. Dicim⁹ discessū de monaste
 rio duplicē eē. aut an̄ p̄fessionē. r̄ tūc siue
 sp̄ote. siue ab alio prouocat⁹ de monaste
 rio quilibet discedere potest. si h̄o est post
 professionem. nulla potest dari absq; su
 perioris licentiā discedendi occasio. de

primo discessu h loquit. In exordio ho
de secundo intellexit. possum⁹ z alter tex
tū istum interpretari. vt p abscedere d mo
nasterio nō religionē penit⁹ relinquere. s; z
de vno monasterio ad aliud eiusdem reli
gionis migrare intellexerit. qdēūq; nō
credens. neq; p̄sentens mal⁹ psuasionib⁹
aut alter⁹ puocationib⁹ non p̄fract⁹ de
monasterio egredi noluerit. aliter faciat
de duob⁹ aut redarguat. puocantē dicēs
abi hunc hō neq; noli mihi talia suadere.
Non em̄ in te hitat de⁹. qui suuz ei⁹ sic co
naris puocare. aut indicet p̄posito. cui
om̄ia que ad bonum publicū monasterij
spectant. vel etiā si alicui⁹ fratri⁹ p̄cernant
salutē sunt referenda. qm̄ sicut scriptum ē
pacifica sint tibi multi. iuxta illud apli cū
om̄ib⁹ pacem habete. z de⁹ pacis erit vo
biscū. Sed vn⁹ ex mille sit tibi p̄siliarius.
Dic autē q̄ in monasterio p̄est p̄gruus est
qm̄ prudens z expt⁹ z oim̄ amator salutē
esse p̄supponit. Sed mouetur lectoris
anim⁹ cum hec audit. vt puocatus de
beat puocantem redarguere cum dñs
quem imitari debem⁹ in euangelio dicat.
si q̄s te pcusserit maxillam in dextera tuā.
p̄be ei z alterā. Et ei q̄ vult tecū in iudi
cio contendere. z tunicā tuam tollere. di
mitte ei z palliū. z quicūq; te angariaue
rit mille passus. vade cū illo z alia duo. z
paulo infer⁹. Diligite inimicos vestros
benefacite his qui oderūt vos. z orate p̄
persequentib⁹ z calūnantib⁹ vos. vt si
tis filij patris v̄ri qui in celis est. q̄ solem
suū ori facit sup bonos z malos. z plu
it super iustos z iniustos. Responden
tes dicim⁹ duplex esse iniuriarū genus.
alterū quod corp⁹ z q̄ corporis sunt affi
cit. z humanā labefacit gloriā. Omne tā
le prorsus est sine differentia remittendū
alterū qd̄ aim̄ percutit. z diuine maiesta
tis tollit honorē z reuerentiā. hoc eq̄ aīo
ferendū nō est. Idcirco saluator nr̄. z oīs
sane doctrine veracissim⁹ p̄ceptor xp̄s
Iesus dei atq; hoīs fili⁹ cum a sathana
de vitijs q̄ ad humanitatē spectant. tem
ptaret debitas rōnes suas refellentes pe
nitioes assignās ei r̄ndit. Lū autē diui
nū veller vsurpare. honorem petēs ab eo
adorari. audire meruit. Et de sathana.
Scriptū est enī. diūm deū adorabis. z il
li soli seruiēs. Quo admonemur. q̄ neq;

sufferre debem⁹. q̄ ad pctm̄ z diuine ma
iestatis nos puocāt offensam.

Lectus

Augustinus

I Sic hec que scripta sunt cū sūma
diligētia obseruanda sunt a p̄po
sito vsq; ad oēs frēs.

Lōmentū

Ambrosius

Transigit ex his q̄ ea q̄ scripta sūt
oēs obseruare debēt a p̄posito
vsq; ad oēs frates. p̄mū p̄posito
noiat. qm̄ exēplo saluatoris. q̄ p̄est. p̄m⁹
in obseruādo p̄cepta esse d; z. Subinde
oēs frēs includit. qm̄ nullus cuiuscūq; cō
ditionis p̄ditionis z stat⁹ sit. exapit ab ob
seruantia regule. p̄serti a trib⁹ votis. que
sunt regule essentialia. z qd̄ ab oibus sū
ma cū diligentia obseruanda sunt. qm̄ scri
ptum ē. Maldict⁹ bō q̄ facit op⁹ dei ne
gligēti.

Lectus

Augustinus

Et si q̄s ab aliq̄ doctrinā au diue
rit p̄terq; in monasterio p̄secut⁹
ab eo cui se credit. hanc autē su
scipiat. z eā nō s̄trahat doctori. q̄ scrip
tum est Omne qd̄ manifestat lux ē. Si enī bo
na fuerit collaudāda ē. Si hō p̄ua repro
bāda.

Lōmentū

Ambrosius

Magnū p̄fecto crimen ē. nec supbie
nec ingitūdis expt̄s. non ab eo
recognoscere. qd̄ ab aliq̄ mun⁹. p̄
serti spūale. ceu scia est. accepisti. q̄ p̄o
pterea dicit hanc. s. doctrinā. quā q̄s p̄secu
tus ē suscipiat. hoc ē nō eā asp̄nā. nec ob
liuioni mandat. s; p̄seruet. nec tñ eā sub
trahat doctori. eā. s. sibi ascribendo. quin
imō illū laudare z illi grās h̄re z agere. et
aliqñ si p̄t referre a q̄ illā didicit d; z. qm̄
si doctrinā aliquā imp̄t⁹ ē. lucē ei dedit
q̄ sicut scriptū est oē quod manifestat. s.
cut oīs facit doctrina. lux ē. Sed nūq̄d
oēm doctrinā suscipe z p̄seruare in aīo de
bem⁹. dicim⁹ q̄ bonū z malū scire bonū
ē. illud vt p̄seq̄mur. h̄ vt euitare z detesta
ri possim⁹. debem⁹ enī ex roseto rosam car
pere. z spinam relinquere. Qd̄ eā rem di
cit si enī doctrina bona fuerit collaudā

da est. Si ho prava reptobanda. Perin de Aristoteles in sua sapientia inqt. etiā illis philofophis debemus qui male di- rerunt. Qm̄ cautos nos reddiderunt.

Textus

Augustinus

DE his autem fratrib⁹. qui in vni- tate consistunt. si quis subito ad uersus prepositum altercatus fue- rit. non solū semel. sed secundo ⁊ tertio. vt euangelium docet. licet exorare. si autem noluerit se emendare. ille cui iniuriam ir- rogatus ē post penitentiam vel secundā correctionem. qui nō reuocauerit contu- macem denunciet ⁊ illud preposito. ne p- taciturnitatē ille ⁊ frater suus pericliten- tur. sicut Salomon ait. q̄ occultat inim- citiam instruit dolū.

Comentum

Ambrosius

Quoniam ad impetrandaz veniā de peccatis ab ipso deo efficacis- simū medium est. vt nos illis in- dulgeamus. q̄ nos offenderunt iuxta do- minicam orationem. in qua quotidie deū exoramus. vt dimittat nob̄ debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ nr̄is. merito p̄ceptor noster iubet. vt si aliquis contra prepositum similiter contra alios fratres subito fuit altercatus non solum semel. sed secundo ⁊ tertio. vt euangelius de correctione fraterna docet licet exora- re. scz eum vt se corrigat ⁊ emendet. ⁊ dēū vt ei parcat. ⁊ notanter inquit subito. quo- niam si ex malicia ⁊ appēstate pluries re- uertitur ad vomitum non est ei sine casti- gatione remittendum. Et si ita pertinax fuerit vt post penitentiam vel secundam correctionem noluerit se emendare. ⁊ in- iuriam quaz intulit non reuocauerit. qui interrogatus ⁊ offensus est irrogantem et of- fendentem contumacē denunciet. ⁊ pre- positum talem denunciationem manifestet ne vterq; periclitetur hic qui offensus est per taciturnitatē ⁊ conueniat ei illud pro- pheticum. *Se mihi qz tacui. ⁊ qui offen- dit ppter perpetrata culpam. q̄ quidē ma- nifestatio non mō utilis sed necia est. qm̄ sicut Salomon ait. Qui occultat inimic- itatē instruit dolum.*

Textus

Augustinus

Nō vt fieri solet incurfio repen- tina supuenit. aut hostilitas vt ipoffibile fit fratrib⁹ in vnū fugaz petere. p̄p̄t insecutionē inimicorū. ⁊ post- modū deo fauente euaserint. ⁊ potuerint puenire. vbi p̄positū esse cognouerūt. ve- lut filij ad patrem festinare debebūt. Nec villo mō poterūt separi. q̄s diuina caritas sociauit qz scriptum est. perfecta dilectio foras mittit timorē

Comentū

Ambrosius

Qui vere prudēs ē oibus futuris ptingentib⁹ oportuno occurrit re- medio. *Uñ metiēdo tpa secū pu- tat. si sic euentet. sic faciendū erit. p̄pterea sapiēs p̄ceptor suis fratrib⁹ iussit. vt si in- curfio repētina aut hostilitas. vt inquit. fieri solet. p̄pter guerras. q̄ tunc in dies in- minebāt. supuenit. sic quidē vt ipoffibiz- le fit fr̄ibus in vnū fugā petere propter in- secutōez inimicorū. ⁊ postmodū vel sedatis iā guerris. vel ad locū tutū pueniēdo deo fauente. inimicorū man⁹ euaserunt. ⁊ pueni- re potuerunt ad locū. in q̄ eorū p̄posito ut esse cognouerūt. velut filij ad p̄em festi- nate debēt accedere. p̄p̄t indissolubile ca- ritatis vinculū. qd̄ habere debēt. Nō enī aliq̄ mō poterūt separi. quos diuina cari- tas sociauit. qz scriptū est. p̄fecta dilectio foras mittit timorē. uñ illud apli ad Ro- manos scibētis. q̄s nos sepabit a carita- te xp̄i. Tribulatio an angustia. an fames an nuditas. an piculū. an p̄secutō an gla- dius. sicut scriptū ē qz p̄pter te mortifica- mur tota die estimati sum⁹ sicut ouis oc- cisionis. sed in his oib⁹ supam⁹. p̄pter eū q̄ dilexit nos. Cert⁹ sū enī qz neq; mors neq; vita. neq; angeli. neq; p̄ncipat⁹. ne- q; virtutes. neq; instātia. neq; futura. ne- q; fortitudo. neq; altitudo. neq; pfundū. neq; creatura alia poterit nos separare a caritate dei. q̄ est in xp̄o Iesu dño nostro*

Textus

Augustinus

N quis autē qd̄ superi⁹ dicim⁹ cā- nētis detinet. Id qd̄ a mōasterio secū portauit. necē hebit vbi p̄po-

fitus suus est. illud perferre. qz non pote-
rit sibi retinere qd per pactum ad omnes
pertinet. z deo vtiqz est consecratum. sed
si cogitauerit de his aliquid retinere con-
tra dictum apostoli agere videtur qui ait
nemini quicqz debeatis. nisi vt inuicē di-
ligatis vos.

Cōmentum

Ambrosius

Qantum debet esse religiosus pro-
prietatis abdicatō annexa. vt nul-
la de causa eis concedatur pro-
prietas qzqz z vsus licite possit concedi.
propterea pceptor inquit. Si quis au-
tem. vt superius diximus. causa necessita-
tis. i. propter repentinam incurSIONem de
qua imediate dictum est pro suis necessi-
tatis detinet aut ne perdat. ei neces-
sarium fuit retinere illud quod a mona-
stio secū portauit. necesse habebit illud
deferre ad locum in quo prepositus est. z
rationem adiecit. qz nō poterat sibi illud
tāqz proprium retinere quod per pactum
ad omnes pertinet. z deo vtiqz est conse-
cratum. Nam sicut in exordio dixit. p cō-
munem omnium fratrum diffinitionem
fuit decretum. vt eis iuxta apostolicā tra-
ditionem nihil esset proprium. sed habe-
rent omnia cōmunia. sed qz sic redactum
est in cōmunitatem deo est consecratum.
quoniam vt. **A. L.** in persona scipionis
maioris dixit. Nihil est enim illi principi
deo. quod quidem in terris fiat accepti-
qz conalia cetiqz hominum iure socie-
tis. **Et** dō. si quis in tantam fuerit tēpta-
tionem progressus. vt cogitauerit de his
que asportauerat pro se contra prepositi
z ceterorum fratrum voluntatem retinere
cōtra dictum apostoli agere videtur. qui
ait. Nemini quicqz debeatis. nisi vt inui-
cem diligatis vos. tanqz si diceret. omnia
que debemus alteri restituere debeamus
nec terrestria nos teneant obligatos. sed
liberos z solutos. **Sola** enim caritas
nos semper faciat debitores. illa nos iu-
giter obligatos astrictos z concathena-
tos teneat. nos semper mutuo diligētes.
Sed diceret quispiam. quo pacto se mu-
tuo diligētes semper alter alteri debeat.
Dicimus qz id bifariam potest continere
veritatem. aut per graduum equalitates.

aut per illorū excessum. vnde sicut te sem-
pamo. ita z tu teneris inre caritatis me
semper amare. z quantum te amo tantuz
a te debeo redamari. **Et** rursus. cum cari-
tas sine non claudatur hoc modo in di-
ligendo potest semper debitum remanere
quoniam si tu me vt vnū diligis. ego vnū
gradum dilectiōis debeo tibi. hoc pacto
ex vtriusqz parte solutum est debitum. sed
quo debitum semper maneat diligam te
vt duo manebis mihi in vno obligatus.
Sed econtra vt ego tibi fiam debitor. tu
me vt tria peramabis. z sic semper p gra-
dus ascendentes semp alter alteri in di-
lectione erimus debitores. perinde **Per-**
sus in quarta satyra inquit. **Exc**utienda
damus precordia. quantaqz nostre pars
tua sit. cornute anime p dulcis amice ostē-
disse viuat.

Textus

Augustinus

Omnia que in isto libro cōtinentur.
omnes fratres obseruent at-
qz se subscribant. qz boni esse desi-
derāt. verum propter illos hec sunt cau-
ta. id est scripta qui in omnibz stabiles esse
se noscuntur. **Finis** prime regule **Au-**
relij Augustini.

Cōmentum

Ambrosius

Quipiens diligentissimus prece-
ptor vt hec omnia que in hac re-
gula continentur obseruent. vo-
luit vt omnes se subscriberēt. ad hoc vt re-
trocedere nō possent. z quoniam puen-
it nōnullos futuros transgressores. hoc
ab illis maxime petijt. qui boni esse desi-
derabant. quoniam propter illos qui in
oibus bonis openbz stabiles esse noscun-
tur hec inqz cauta sunt. hoc ē scripta.